

Voorzitter,

Dit wetsvoorstel tot wijziging van de Wet afbreking zwangerschap (Waz) richt zich op het afschaffen van de verplichte minimale beraadtermijn van 5 dagen voor afbreking van zwangerschappen.

De huidige bepaling van vijf dagen bedenktijd is artificieel, geldt voor iedere zwangere vrouw ongeacht haar situatie en zal voor de ene vrouw mogelijk als tekort en voor de andere vrouw als te lang worden ervaren. Daarnaast kan de verplichting van een vijf dagen beraadtermijn, zeker voor de gevallen die op de grens van keuze voor afbrekingsmogelijkheden zitten, een beperking van behandelingsmethoden opleveren.

Voorzitter,

Het evenwicht tussen de keuzevrijheid van de vrouw die zich in een noodsituatie bevindt enerzijds en de bescherming van het ongeboren leven anderzijds is voor vrijwel iedereen zeer lastig te bepalen. Het is een afweging van waarden waarvan de uitkomst voor eenieder verschillend kan zijn.

Een zorgvuldige en weloverwogen besluitvorming tot het nemen van onomkeerbare stappen vereist zorgvuldige procedures.

De thans nog verplichte beraadtermijn, zodat na het artsbezoek de vrouw alsnog in staat wordt gesteld haar eerder genomen beslissing opnieuw te heroverwegen, kan daartoe bijdragen.

De 50PLUS fractie is van mening dat de aangenomen motie Ellemeet/Ploumen waarbij de verplichte beraadtermijn van vijf dagen wordt afgeschaft en vervangen wordt door een flexibele termijn in samenspraak tussen arts en de vrouw, in principe recht doet aan het vereiste van zorgvuldige besluitvorming en in feite meer maatwerk biedt op het gebied van zorg.

Immers per casus – dus heel specifiek gericht op het individuele geval - kan door de arts en de vrouw besloten worden wat de duur van de termijn dient te zijn.

Mijn fractie begreep dat het ook mogelijk is dat de duur van die termijn zero kan zijn – mits aan een aantal voorwaarden is voldaan zoals benoemd in de Memorie van Antwoord¹ - zodat in zo'n geval terstond wordt overgegaan tot afbreking van de zwangerschap.

De voorgestelde flexibilisering van de beraadtermijn start op het moment dat de zwangerschap is geconstateerd maar dat moment is juridisch gezien nooit vast te

¹ Memorie van Antwoord d.d. 7 april 2022, pagina 3

stellen. Want deze constatering wordt toch bepaald door de vrouw? Of uitsluitend door een medicus? Graag een antwoord hierop.

Is het in dit wetsvoorstel mogelijk dat een minderjarige vrouw in de ochtend ontdekt dat ze zwanger is en op dezelfde dag na een gesprek met de arts tot een afbreking van de zwangerschap overgaat zo vraag ik de initiatiefnemers. Wordt zo'n onomkeerbare stap dan nog gekwalificeerd als "zorgvuldige en weloverwogen besluitvorming" mede gelet op de minderjarigheid van degene? Graag een inhoudelijke reactie.

In de Nota n.a.v. het Verslag² staat dat in het eerste evaluatieonderzoek van de Wet afbreking zwangerschap de vraag aan vrouwen werd voorgelegd hoe zij de verplichte minimale beraadtermijn hadden ervaren doch in een tweede evaluatieonderzoek werd deze vraag niet herhaald zodat hierover geen gegevens bekend zijn.

De initiatiefnemers verwijzen als antwoord naar recente onderzoeken in de Verenigde Staten waar in 26 staten ook een verplichte beraadtermijn geldt. Daaruit zou voortvloeien dat voor een meerderheid van vrouwen zo'n beraadtermijn geen invloed heeft gehad op hun beslissing om tot afbreking van de zwangerschap over te gaan. De keuze is al gemaakt voordat de vrouw een abortuskliniek bezoekt en slechts een kleine minderheid is meer gaan twijfelen gedurende de verplichte beraadtermijn. Mijn fractie worstelt met de begrippen meerderheid en minderheid.

Wat wordt in dit geval verstaan onder een meerderheid is dat 60% - 80% of meer, zou dit dan niet moeten zijn omschreven als de "overgrote meerderheid" en hoe groot is de kleine minderheid in percentages? Kunnen de initiatiefnemers dit verduidelijken zodat mijn fractie meer inzicht heeft over de daadwerkelijke uitkomst van de effecten van een beraadtermijn?

Evaluaties Vz, dienen om inzicht te verkrijgen hoe aangenomen wetsvoorstellen in de praktijk uitwerken maar dan moeten wel de juiste onderzoeksvragen gesteld worden.

Het is voor mijn fractie onbegrijpelijk dat bij het tweede evaluatie onderzoek de vraag over de invloed van de beraadtermijn op de keuze van de vrouw om wel of niet over te gaan tot zwangerschapsonderbreking niet is meegenomen zodat thans niet inzichtelijk is welke mogelijke effecten de afschaffing van de termijn met zich meebrengt.

² Nota naar aanleiding van het verslag d.d. 2 juli 2021, pagina 4

Voorzitter,

Mijn fractie leest in de Memorie van Antwoord dat ook de initiatiefnemers voorstander zijn van een derde evaluatie en het gewijzigd amendement Palland regelt een periodieke evaluatie iedere 7 jaar. Daarnaast deed de minister reeds de toezegging om 2027 een evaluatie te laten plaatsvinden.

Mijn fractie vraagt zowel aan de initiatiefnemers als de minister of ze thans expliciet kunnen toezeggen dat bij de eerstkomende evaluatie in 2027 de vraagstelling met name zal worden gericht op de afschaffing van de verplichte minimale beraadtermijn van vijf dagen, de flexibilisering van de termijn en de consequenties hiervan. Graag hoort mijn fractie of zij deze ongeclausuleerde toezegging kunnen doen.

Want de tekst uit de Memorie van Antwoord luidt: *“De evaluatiebepaling betreft de gehele Wet afschaffing beraadtermijn, inclusief de aanhangig zijnde voorstellen tot wijziging van deze wet en gekeken wordt naar andere aanbevelingen uit de tweede evaluatie”*.

Dit vindt mijn fractie onvoldoende duidelijk. Juist in de tweede evaluatie ontbraken gegevens waaruit onomstotelijk zou blijken welk percentage vrouwen de beraadtermijn juist zinvol of niet zinvol vonden om tot een weloverwogen besluit te kunnen komen.

Voorzitter,

Als Eerste Kamerlid moet ik nu afgaan op aangehaalde uitkomsten van onderzoeken die in de Verenigde Staten zijn gehouden en de navraag die door de initiatiefnemers is gedaan bij de Franse ambassade over de aldaar geldende beraadtermijnen.

De uitkomsten daarvan zijn volgens hen, maar met een niet onderbouwde aanname, vergelijkbaar met die van Nederland.

Echter enkel door cultuurverschillen zou dat al anders kunnen liggen.

Voorzitter,

Mijn fractie kijkt uit naar de beantwoording van de gestelde vragen en ik meld op voorhand dat dit wetsvoorstel - dat zo raakt aan morele en ethische waarden die voor een ieder verschillend gewogen kunnen worden – ik niet uitsluit dat mijn fractie verdeeld zal kunnen stemmen.